

EĞİTİMDE AĞ GÜNLÜĞÜ UYGULAMALARI: İLKÖĞRETİM BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ DERSİNDEN ÖRNEKLER

BLOG ACTIVITIES IN EDUCATION: EXAMPLES FROM ELEMENTARY SCHOOL COMPUTER COURSES

Hüseyin Can ŞENEL, S. Sadi SEFEROĞLU
Hacettepe Üniversitesi

ÖZET: Ağ günlükleri (weblog, blog) internet teknolojilerinin gelişmesi ile günlük yaşamımıza giren ve şu an dünyanın dört bir yanında binlerce insanın sürekli olarak kullandığı ve kullanırken güncellediği web araçlarıdır. Günümüzde, internet teknolojilerinin eğitimde büyük rol oynamasıyla beraber ağ günlüklerinin de sisteme büyük yararlar sağlaması beklenmektedir. Özellikle günlüklerin yapısının eğitim sistemi içinde yer alan birçok uygulamayla örtüştüğü düşünülürse okullarımızda uygulanmakta olan pek çok öğretim etkinliğinin ağ günlükleri aracılığıyla daha verimli bir şekilde gerçekleştirilebileceği söylenebilir. Bu çalışmada da öğretim etkinliklerinde ağ günlüklerinin kullanım alanları, yararları ve İlköğretim 6. basamak Bilişim Teknolojileri dersinde gerçekleştirilebilecek ağ günlüğü uygulamalarından bahsedilmektedir.

Anahtar sözcükler: Ağ günlükleri, eğitimde ağ günlüğü uygulamaları, senaryo örnekleri

ABSTRACT: Weblog or blogs are web tools that appear with the new internet technologies. Thousands of people are using and updating blogs daily all over the world. Today internet technologies take big roles in educational systems and blogs are expected to provide lots of benefits to the system. Especially technical and structural properties of blogs overlap with all of the educational activities. In our education system lots of activities can be performed by the usage of blogs more effectively. The purpose of this study is to explore about the usage of blogs in education and its constructional advantages. In addition, some blog activities for the computer course curriculum for grade 6 are suggested.

Keywords: Weblogs, blogs, blog activities in education, scenarios

1. GİRİŞ

Bilgisayarlar, uygulayıcılara ve kullanıcılara esnek ortamlar yaratabilen, öğrenme-öğretme süreçlerini geliştirmede başvurulabilecek çok güçlü araçlardır (Kleiman, 2000). Ancak ortamı çok çeşitli şekillerde zenginleştirebilen bilgisayarların değeri ve katkısı, hangi amaçla ve nasıl kullanıldıklarına bağlı olarak değişebilmektedir. Bilgisayarlar, öğrenmeyi etkileşimli ve zevkli hale getirmesi, öğrenenlerin bireysel ihtiyaçlarına hitap etmesi, bilgiye erişim olanakları sunması ve öğrenenleri araştırma, bulma ve yaratmaya yöneltmesi gibi yönleriyle ortama katkılar getirebilir. Bunların etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için de bilgisayarların öğrenme-öğretme süreçleriyle bütünleştirilmesi gerekir.

Teknolojinin öğretim etkinlikleriyle bütünleştirilmesi hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından etkili ve verimli öğrenme ortamlarının geliştirilmesi anlamına gelir. Bu tür ortamlarda problem çözme becerilerini geliştirmeye ağırlık verilebilmekte, öğrenenler üst düzey öğrenme becerilerini geliştirebilmekte ve taraflar yeni iletişim yollarını kullanabilmektedirler (McKenna, Avery, & Schuchardt, 2000). Başarılı bir şekilde gerçekleştirilen teknoloji-öğretim bütünleştirilmesiyle öğrencilerin güdülenme düzeylerinin yükselmesi ve bunun bir sonucu olarak da başarılı olmaları söz konusu olabilecektir.

Teknolojinin öğrenme-öğretme süreçlerine yaptığı katkılardan yola çıkarak eğitimde teknoloji kullanımıyla ilgili olarak çeşitli yatırımlar yapılmakta ve bu yatırımlar her geçen yıl artan bir hızla devam etmektedir. Ancak yapılan yatırımların beklentileri karşılanabilmesinde yani başarıya ulaşılmasında bir takım koşulların varlığı önemlidir. Örneğin süreçte yer alan bireylerin bir takım becerilere sahip olmaları ve ayrıca fiziksel ortamın kullanıma elverişli olması ve süreklilik arz etmesi önemlidir.

Modern teknolojiler öğrenme-öğretme süreçlerini geliştirme konusunda büyük potansiyele sahiptirler. Ancak bu potansiyeli etkili bir şekilde kullanabilmek çok karmaşık olabilmektedir. Eğitim ortamında kullanılacak teknolojilere bakıldığında bu teknolojiler arasında kullanıcılarının sınırlı düzeyde becerilerle kullanılabildikleri bazı teknolojiler özellikle dikkat çekmektedir. Bu teknolojilerden birisi son yıllarda yaygın kullanım alanı bulan ve ağ günlüğü olarak bilinen araçtır.

Ağ günlükleri (bloglar) karmaşık ve ileri düzey web bilgisine sahip olmadan oluşturulabilen, metin ve grafiklerle desteklenebilen, yazarların yazıları hakkında yorumlar alabildiği, geçmiş mesajların kronolojik olarak arşivlemesi olanağını sunan, diğer web sayfalarına hiperbağlantılarla bağlanmış çevrimiçi kişisel not defterleridir. Ağ günlükleri kullanılarak oluşturulan mesajlar tüm dünyayla paylaşılabilir. Günümüz sosyal ağlarında günlükler bireylere kendilerini tanıtmaya ve ifade etmeleri için çevrimiçi ortamlar da sağlamaktadır (Bonnie, Diane, Gumbrecht, & Luke, 2004).

Bir günlük sahibi olan ve bu günlüğe mesaj yollayan yazarlara günlükçü (blogger) ismi verilmektedir. Yazarlar günlük ortamlarında bazen sadece içlerinden gelenleri, düşüncelerini, yaşadıklarını yazarlar. Bazı zamanlarda ise günlük yazarlarının bir şeyler yazabilmek için uğraş verdiği, kendini zorladığı söylenebilir.

Okuma ve yazma, matematik ve fen gibi disiplinler olmak üzere bütün akademik disiplinler için gerekli olan temel nitelikleri (eğitimin temelleri olan) sağlamaktadır (Cassell, 2004. Akt. Huffaker, 2005). Ağ günlükleri de dijital alanlarda okuma ve yazma ile desteklenen uygulamalardır. Nasıl ki kâğıtlardan okuyarak, kâğıtlara kalemlerle yazarak okuma yazma nitelikleri geliştiriliyorsa ağ günlükleri ile de hem dijital okur-yazarlık nitelikleri hem de bütün disiplinlerin temeli olan okur-yazarlık geliştirilebilir.

Eğitim alanında gerçekleştirilebilecek ağ günlüğü uygulamaları değerlendirildiğinde birçok alanda ağ günlüğü uygulamalarının öğrenci, öğretmen ve yönetime büyük yararlar sağlayabileceği açıktır. Ağ günlükleri "yazarken öğrenme" ortamları olarak adlandırılabilir. Bu ortamlarda öğrenciler bilgilerini notlar halinde yazmakta, yazarken yazdığı konuyla ilgili farkındalığını artırmakta ve yeni ürünler ortaya koyabilmektedirler. Ağ günlüğü uygulamaları günümüz öğrencilerinin çok büyük ilgisini çeken internet ortamında bulunmaktadır. Bu tür bir ortamın parçası olan ağ günlüğü uygulamalarıyla öğrencilerin internet ortamına olan ilgileri de pekiştirilmektedir. Öğrencilerin, geleneksel beyaz sayfalardan oluşan defterler yerine kendilerine birçok konuda esneklikler sağlayan sanal defterleri tercih edecekleri açıktır.

Öğrenciler, geleneksel ders defterleri yerine çok daha renkli ve kendilerine özgü tasarımlar yaratarak kullanabilecekleri günlük ortamlarını tercih edeceklerdir. Ayrıca ağ günlükleri ile öğrencilerin defterlerine yazdıkları sadece kendi defterlerinde kalmayacaktır. Bu ortama yazılanlar aracılığıyla yazarın arkadaşları, ailesi ve öğretmenleri kişinin gelişimini izleyebilmekte ve onun ilgi alanları hakkında bilgi edinebilmektedirler. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin kullanacakları ders günlüklerini "çevrimiçi defterler" olarak değerlendirmek mümkündür.

Günümüz dünyasında ağ günlükleri birçok kişi tarafından çok farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Livejournal isimli ağ günlüğü sitesi verileri incelendiğinde, sadece bu sitenin dünya çapında 20 milyon kullanıcısı olduğu görülmektedir (LiveJournal Inc., 2008). Ayrıca toplam kullanıcı sayısının %14'ünün 13-17 yaş arası gençler olduğu, 18- 30 yaş arası bireylerin de toplam kullanıcı nüfusunun %73'ünü oluşturduğu gözlenmektedir. Bu veriler dikkate alındığında ağ günlüklerinin özellikle genç nüfus arasında oldukça yaygın kullanım alanı bulduğu anlaşılmaktadır.

Ağ günlüklerinin bu kadar geniş ve etkili kullanım alanları olduğu düşünülürken birlikte eğitim sistemimiz içerisinde günlüklerin nadiren kullanıldığı görülmektedir. Çeşitli düzey ve ortamlarda çalışan Bilişim Teknolojileri öğretmenleriyle yapılan informal konuşmalarda ve değişik forum ortamlarında yapılan paylaşımlarda öğretmenlerin Bilişim Teknolojileri dersinde ağ günlükleriyle ilgili uygulamalar yaptırmadıkları anlaşılmaktadır. Günlük kullanımıyla ilgili bu durumun nedenleri ise "birçok öğretmenin öğretmenlik deneyiminin az olması, bu nedenle öğretim etkinliklerine ve yönetsel işlere yeni olmaları ve bu işlerin zaman alıcı olması, bazı okullarda bulunan bilişim teknolojileri sınıflarının yeterli kapasitede olmayışı, birçok öğrencinin 5. basamak yetileri ile 6. basamağa geçmiş olmaları beklenirken daha 4. basamak yetilerini bile kazanamamış olmaları gibi durumlarla karşılaşılması" şeklinde özetlenebilir.

Bu çalışmada da özellikle ağ günlüğü kullanım alanları ve ağ günlüğü kullanımının Bilişim Teknolojileri dersi kapsamında sağlayabileceği yararlar incelenmiştir. Bu doğrultuda Bilişim Teknolojileri dersi 6. Basamak kazanımlarından birkaçı seçilerek ağ günlüğü kullanımı ile gerçekleştirilebilecek uygulamalara örnekler verilmiştir.

2. Blogların Eğitimde Kullanım Alanları ve Sağlayacağı Yararlar

Ağ günlükleri öğrencilere ve öğretmenlere çok büyük kullanım kolaylıkları sağlamaktadır. İnternette ağ günlüğü hizmetini ücretsiz olarak sunan onlarca web sitesi bulunmaktadır. Ağ günlüklerinin kullanımı için gerekli temel şey yalnızca bir internet bağlantısıdır. 2008 yılı Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilen Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre ülkemizde hanelerin % 24,5'i İnternete erişim imkânına sahiptir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2008). Bu oranın düşük olduğu gözlenmekle beraber öğrencilerin okullarında ders saatlerinde gruplar halinde yaptıkları çalışmalarda ağ günlüklerini oluşturabilecekleri ve geliştirebilecekleri söylenebilir.

Bilgisayarlar, yapıları ve işleyişleri gereği özellikle defterler ve kitaplara oranla öğrencilere daha çekici gelmektedirler. Öğrencilerden defterlerine bir ödev hazırlamaları istendiğinde öğrencilerin ödevde kayıtsız kalabildikleri gözlenebilmektedir. Fakat ağ günlükleri internet tabanlı uygulamalar olmaları itibarıyla ilgi çekicidirler. Ayrıca öğrenciler defter sayfalarına kolayca ekleyemedikleri resim, ses gibi diğer unsurları bloglarında kullanabilmektedirler. Bir 5. sınıf öğrencisinin bloglar hakkındaki "Bence ağ günlükleri dünyadaki en müthiş araçlar. Bana mükemmel şeyler sunuyor." (Downes, 2004) şeklindeki yorumu bu durumun bir göstergesi olarak algılanabilir.

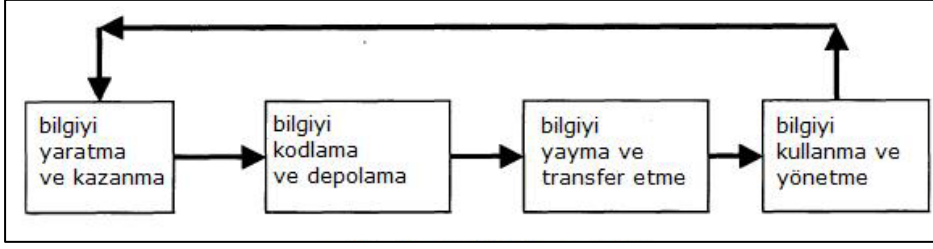
Ağ günlükleri ayrıca defterlere, sınavlara göre daha informal ortamlardır. Öğrenciler bu ortamda çalışırken kendilerini daha rahat hissedebilmektedirler. Öğrenciler ağ günlüğüne yazarken birçok kaygıdan uzak kalabilirler. Bu durum öğrenciler için daha yaratıcı ve daha özgün bir ortamın varlığı anlamına gelir. Öğrenciler rahat bir ortamda düşüncelerini istediği şekilde ve rahatça belirtebilir ve bunun bir sonucu olarak ortaya çıkan ürünlerde de yaratıcı unsurlar daha yoğun olarak gözlenebilecektir (Bonnie, Diane, Gumbrecht, & Luke, 2004).

Ağ günlükleri öğrencilere birbirlerinin fikirlerini öğrenme, birbirlerini değerlendirme fırsatı da sunabilir. Okullarımızda öğrencilerin tartışma ve birbirlerini değerlendirme fırsatları ancak öğretmenlerin sınıf içerisinde yaptıkları uygulamalarla sınırlı ve mümkün olabilmektedir (Huffaker, 2004). Ağ günlüğü uygulamaları sayesinde öğrenciler birbirlerinin değişik konulardaki görüşleri ve araştırmaları hakkında bilgi edinerek değerlendirmeler yapabileceklerdir. Özellikle defterlere tutulan notlar sadece öğrencilerin kendilerinde kalmaktadır. Ağ günlükleri ile etkileşim artabilir, öğrencilerin birbirlerinin fikirlerinden ve deneyimlerinden haberdar olmaları mümkün olabilir. Böylece sosyal bir öğrenme ortamı da oluşabilir.

Öğrenciler ağ ortamında bir defa günlüğünü yaratıp yorum almaya başladıkça takip edildiğini, okunduğunu anlayacak ve bu işten haz duyacaktır. Böylece günlüğünü güncellemeye devam edecek bu sayede hem üretmeyi, araştırmayı sürdürecektir hem de derse sürekli katılım sağlamış olacaktır. Derse sadece fiziksel olarak değil, öğrenmenin kalıcılığını sağlayacak olan zihinsel katılım boyutuyla da katılmış olacaktır.

Ağ günlükleri ayrıca değerlendirme kapsamında öğretmenlere büyük avantajlar sağlamaktadır. Yapısalcı kuram ile gelişen süreç değerlendirmelerinde günlüklerin kullanımı çok yararlı olacaktır. Sınıfların kalabalık olması, öğretmenlere düşen ders yükünün fazla olması gibi nedenlerle öğretmenler öğrencileri süreç içerisinde takip etmekte zorlanmaktadırlar. Özellikle bireysel değerlendirme kapsamında ağ günlüklerinin kronolojik bir düzende sıralama yapabilmeleri, yazıların günlük sayfalarında saklanabilmeleri, birçok duyuru ve ödevin günlük sayfaları ile yayımlanabilmesi öğretmenlere kullanım kolaylığı getirmektedir. Bu tür olanakları sağlayan bir ortamda öğretmenler öğrenci gelişimlerini, derse ilgilerini daha yakından takip ederek öğrencilere daha fazla dönüt verebilir ve yönlendirme yapabilirler.

Ağ günlüklerinin bireysel öğrenmeye de oldukça büyük katkısı olabilmektedir. Öğrenciler herhangi bir konudaki görüşlerini günlüklerinde paylaşırken süreci zihinsel olarak tekrar yaşarlar (bilgileri çağırırlar). Özellikle bu boyutta öğrenmenin kalıcılığı sağlanmış olur. Öğrenci bilgisini günlüğe dökerken bilgilerini tekrar eder yani zihinsel olarak süreçleri tekrar yaşar. Aldığı yorumlar ile daha önce fark edemediği yönlerini ve eksiklerini görür ve böylece kendisini geliştirebilir.

Şekil 1 Bilgi döngüsü (Gallupe, 2000. Akt. Rajagopal, 2005)

Bireylerin yaşamları boyunca iki farklı bilgi türüyle karşılaştıklarını-kullandıklarını söylemek mümkündür. Bunlar “sözsüz-yazılmamış-informal” olarak nitelendirilebilecek bilgi ile “belirtilmiş-net-formal” bilgidir (Polanyi ve Takeuchi, 1966. Akt. Rajagopal, 2005). İlk grup bilgi deneyimlerle edinilen, duygular, anlık düşünce ve hisler olarak tanımlanabilir. İkinci grup ise kitaplardan okunan, derslerde öğrenilen, haberlerde izlenen ya da gazetelerde okunan türden bilgilerdir. Blog ortamları incelendiğinde de bu iki tür bilginin birleşerek yukarıdaki bilgi döngüsü içerisinde bir anlamda bir bilgi yönetim sistemine dönüştüğü söylenebilir. Yani ağ günlükleri ile hem hayat boyu karşılaşılan iki tür bilgi birleşmiş olmakta hem de arşivleme, yeniden kullanma, yorumlama gibi özellikleri ile bir bilgi yönetim sistemi kurulmuş olmaktadır (Rajagopal, 2005).

Öğrenciler ağ günlüğü sistemi içerisinde özgürce hareket edebilmektedirler. Öğrenci bir günlükten başka bir günlüğe (kendi günlüğünden grup günlüğüne-sıra arkadaşının günlüğüne), ayrıca kavramlara verilen bağlantılarla kavram açıklamalarına kolayca geçiş yapabilir. Ancak hiperbağlantılar kullanımı basit görünse de çok çeşitli bağlantılara sahip internet sitelerinde kaybolmalar kolayca yaşanabilir. Böyle durumlarda öğretmen rehber ve açıklayıcı rol üstlenerek öğrencilere yol göstermelidir.

Ağ günlüklerinin bir diğer özelliği de oluşturulan bilgilerin (yazıların) sürekli olarak saklanabilmesi ve bu saklama işinin kronolojik bir sıraya göre yapılabilmesidir. Öte yandan günlükler kullanarak her bir öğrencinin e-portfolyosu oluşturulabilir (Altun, 2005). Böylece öğretmen öğrencinin gelişimini, öğrenci de kendi gelişimini rahatça izleyebilecek ve değerlendirebilecektir. Öğrencilerin özellikle dönem sonunda günlüklerindeki çalışmaların genel değerlendirmesini yaparak öğrenmelerinin farkına varması sonraki çalışmalar için ayrı bir güdülenme kaynağı olabilecektir.

3. Eğitimde Ağ Günlüğü Uygulamalarına Örnekler (Bilişim Teknolojileri Dersi 6. Sınıf Örnekleri)

Ağ günlüklerinin eğitimde kullanımlarına uygun örnekler geliştirme sürecinde öncelikle Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan İlköğretim Bilgisayar Dersi (1–8. sınıflar) öğretim programına başvurulmuştur. Bu programdaki 6. basamak kazanımları (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2006) incelenerek ağ günlüğü kullanımının bu kazanımlardan hangileri için daha uygun olduğuna karar verilmiş ve daha sonra seçilen bu kazanımlar için ağ günlüklerinin (weblog) kullanımı ile ilgili bazı örnek senaryolar hazırlanmıştır. Bu seçim işleminde, öğrencilerin yazma etkinlikleri ve araştırma sonuçlarını gözden geçirerek yaptıkları paylaşımların, onların öğrenmelerine yaptığı katkı düzeyi temel ölçüt olarak alınmıştır. Örneğin öğrencilerin “gelecekteki bilişim teknolojilerinin olası etkisi ve olası gelişimiyle ilgili sonuçlar çıkarır” şeklinde ifade edilen bir kazanımı ağ günlüğü uygulamaları ile gerçekleştirmeleri birçok açıdan daha kolay ve daha verimli olabilecektir. Örneğin bu uygulama çerçevesinde öğrenciler hayal güçlerini de kullanarak yeni bir bilişim teknolojisi aracı tasarımları, hem onları araştırmaya yönlendirebilecek hem de tasarımlar özgürce paylaşılacağı için dönütler alınacaktır. Öte yandan aynı basamağın bir başka kazanımı olan “bir elektronik çizelgedeki veri ve hücreleri biçimlendirir” kazanımı ise daha çok elektronik çizelgelerde uygulama yaparak gerçekleştirilebilecek bir kazanımdır. Bu nedenle ağ günlüğü uygulamalarının bu kazanımı gerçekleştirmek amacıyla kullanımının uygun düşmeyeceği söylenebilir. Aşağıda incelenen ve örnek etkinlikler hazırlanan kazanımlar da, ağ günlüğü uygulamalarıyla daha etkin olarak gerçekleştirilebileceği düşünülen kazanımlardır.

Kazanım 1.1: Gelecekteki bilişim teknolojilerinin olası etkisi ve olası gelişimiyle ilgili sonuçlar çıkarır.

Öğrencilerden evde, okulda bilişim teknolojisi alanında kullandıkları araçları günlüklerinde tanımlamaları istenebilir. Bu tanımlamada öğrencilerden; özellikle hangi tür işlerde bu araçları kullandıkları, bu araçların onlara ne gibi yararlar sağladıklarını açıklamaları istenebilir. Bu araçların nasıl çalıştıkları (çalışma prensipleri), ayrıca bu araçların içinde neler olabileceği (içini açma istekleri var mı) gibi sorular yöneltilerek bu soruların cevaplarını günlüklerine yazmaları istenebilir. Özellikle ilgilendiği, kullandığı bilişim teknolojisi araçlarının resimlerini araştırıp ağ günlüğüne eklemesi bu araçların özelliklerini daha kolay öğrenmesi sonucunu doğurabilecektir. Öğrencilerden günlüklerine yazmaları istenebilecek bir başka konu ise “bir bilişim teknolojisi aracı tasarımları” olabilir. Öğrenciler böylece hem kullandıkları araçların özelliklerini tekrar etmiş olacak, hem yaratıcı ürünler ortaya koyabilecek ve hem de birbirlerinin araçlarını tanıyarak, çeşitli yorumlar alarak tasarımlarını geliştirebileceklerdir.

Kazanım 1.2: Kullanım haklarına göre yazılım türlerini açıklar.

Öğrencilerden kullanım hakkının ne olabileceği hakkındaki görüşlerini ağ günlüklerine kaydetmeleri istenebilir. Ayrıca hangi bilgisayarda (okul ve ev) hangi yazılımları kullandıkları sorulup bunların hangilerinin ne tür yazılım olduklarını yazmaları istenebilir. Bu yolla öğrenciler öncelikle yazılımın ne olduğunu, daha sonra ise yazılım türlerini öğrenebileceklerdir. Bir diğer etkinlik ise öğrencilerden bazı yazılım sitelerini (resmi siteleri-official sites) bulup buldukları bu siteleri günlüklerinde yayınlamak yazılımların türleri ve varsa fiyatları hakkında bilgilendirme yapmaları istenebilir. Özellikle “yazılım indirme” gençlerin büyük ilgisini çekmektedir. Ayrıca günümüzde yaşanan bilişim suçları (korsanlık) göz önünde bulundurulduğunda bu uygulama öğrencilerde önemli ölçüde farkındalık da yaratabilir.

Kazanım 1.3: Ağları kullanarak farklı ortamlardaki kullanıcılarla birlikte çalışır.

Öğrencilerin tuttukları ağ günlüklerinin diğer bireyler tarafından okunup yorumlanabileceği fark ettirildikten sonra diğer hangi ortamlarda bulunan kullanıcılarla haberleşebilecekleri konusunda araştırma yaparak, özellikle bilginin ağlarda nasıl paylaşıldığı konusunda bir yayın yapmaları istenebilir. Yaptıkları yayın işinin nasıl gerçekleştirdiğini öğrenmek ve bunu yine ağ kullanarak yapmak öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Kazanım 1.4: E-devlet uygulamalarını günlük yaşamında kullanır.

Öğrencilerden kendi T.C. kimlik numaralarını web ortamını kullanarak bulmaları istenebilir. Ayrıca e-devlet nedir ve ülkemizdeki e-devlet çalışmaları hakkında araştırma yaparak öğrendiklerini günlüklerine yazmaları, öğrencileri gruplayarak birbirlerinin günlüklerindeki e-devlet uygulamaları hakkında bilgileri takip etmeleri ve yorumlar yapmaları istenebilir. Ayrıca TC kimlik numaralarını araştırırken yaşadıklarını günlüklerinde paylaşmaları istenebilir. Öte yandan e-devlet uygulamalarını kullanarak TC kimlik numarasını öğrenmekten başka neler yapılabileceği ve e-devlet hakkındaki diğer bilgileri de paylaşmaları istenebilir.

Kazanım 1.5: Çevrim içi olarak ürün ve hizmet satın almanın avantajlarını ve dezavantajlarını tartışır.

Öğrencilerden çevrimiçi alışveriş yapmayla normal alışveriş yapma arasında ne fark gördükleri, çevrimiçi alışveriş yapmak isteyip istemedikleri, eğer istemiyorlarsa neden isteyip istemediklerini anlatan bir günlük yazmaları istenebilir. Öğrencilerden çevrimiçi alışveriş yapanların bu süreçte neler yaşadıkları, ödemelerin nasıl yapıldığı, aldıkları malın ellerine nasıl ulaştığı ya da ulaşabileceği gibi konularda fikirlerini yazmaları istenebilir.

Kazanım 1.6: Bilgi güvenliği için gerekli tedbirleri alır.

Özellikle kendi ağ günlüğünün herkes tarafından görüntülenebileceği düşünüldüğünde bu tür erişim alanlarına her türlü kişisel bilginin konulmaması gerektiği konusunda bilgi verilebilir. Bu konuyla ilgili ne tür önlemler alınabileceği konusunda günlüğüne yorum yazması istenebilir. Ayrıca çeşitli yazılımlarla ne derece güvenlik sağlanabileceği sorulabilir. Bu yazılımları nereden edinebileceği konusunda günlüğünde yorum yapması öğrenci için uygulamalı bir etkinlik olacaktır. Ayrıca bilgi güvenliğiyle ilgili olarak başlarından geçen bir olayı anlatmaları da istenebilir.

Kazanım 3.4: Medya mesajlarının kurgulanmış olduğunun farkına varır.

Öğrencilere televizyonda izledikleri ya da gazetede okudukları bir haberin hazırlanırken ne tür aşamalardan geçebileceği sorulur. Haberlerin nasıl değiştirilebileceği, değiştirilmiş ya da kurgulanmış bir haberin örneğini günlüklerinde paylaşmaları istenebilir.

Kazanım 4.1: Çeşitli gazetelerin tasarımın temel ilkelerine bağlı olarak farklı sayfa stillerini oluşturduklarını fark eder.

Öğrencilerden çeşitli medya kuruluşlarını (gazete, dergi) incelemelerini ve bu kuruluşların ne tür stiller kullandıklarını günlüklerinde belirtmeleri istenebilir. Öğrenciler gruplandırılarak her grubun farklı bir medya grubunu değerlendirmesi ve grupların daha sonra birbirlerinin yaptığı değerlendirmeleri eleştirmeleri istenebilir. Ayrıca öğrencilerin dijital medya organlarından ağ günlüğü ortamında örnek vermesi de kolay olacaktır. Öte yandan görsel olarak tasarım ilkelerinin ne gibi ortaklıklar gösterdiğinin öğrenciler tarafından yorumlanması istenebilir. Öğrencilere en çok ne tür tasarımların dikkatlerini çektiği sorularak deneyimlerini yine günlüklerinde paylaşmaları istenebilir.

4. YORUM / TARTIŞMA

Dünyanın dört bir yanında çoğunlukla sosyal ve bireysel amaçlı olarak kullanılan ağ günlükleri hem kendi teknik ve yapısal özellikleri itibarıyla hem de web içinde yer alarak sürekli weble beraber kullanılabilir olması itibarıyla uzaktan eğitimin büyük önem taşıdığı günümüzde kullanımı kolay eğitim araçları olarak göze çarpmaktadır. Ağ günlükleri bu özellikleri nedeniyle her türlü eğitim öğretim etkinliğinde (yönetim-öğretmen-öğrenci) kullanılabilir. Aslında web'in kullanıldığı her yerde ağ günlüğü uygulamalarını da kullanmak mümkündür.

İnternet teknolojilerinin hayatımızı yönettiği şu günlerde eğitim sistemimizde etkin şekilde kullanılabilir olan ağ günlükleri ne yazık ki henüz istenilen kullanım oranını yakalayamamıştır. Yeni bir teknoloji olması, ülkemizde evlerde internet bağlantı oranının düşük olması, öğretmenlerimizin bu yeni teknolojiden yeterince haberdar olmamaları ve ayrıca öğrenci profili itibarıyla ağ günlüklerinin verimli olamayacağı düşüncesi çevrimiçi defterler olarak nitelendirilebileceğimiz günlükleri şu anda ilköğretim sistemimizin biraz dışında tutmaktadır.

Ağ günlüklerinin özellikle öğretim amaçlı kullanımında etik kuralların gözetilmesi de çok önemli bir yer tutmaktadır. Özgürce kullanıma açık olan ve işbirliğine olanak veren bu ortamlarda kullanılan bilgiler ve yapılan yorumlar mutlaka ciddiyetle takip edilmelidir. Unutulmamalıdır ki bu ortamlarda paylaşılan bilgiler ve yapılan yorumlar sadece yazarların istedikleri kişilerce değil bütün dünya tarafından görülüp okunabilmektedir (Boulos, Inocencio, Wheeler, 2006).

5. SONUÇLAR

Bilgi insan yaşamını etkileyen çok önemli bir güçtür. Bu güç 21. yüzyılda toplumun ihtiyaç duyduğu insanın niteliklerini de değiştirmiştir. Günümüzde bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kullanabilen ve yeni bilgiler üretebilen bireylere, bir başka deyişle bilgiyle iletişim kurabilen bireylere olan gereksinim gün geçtikçe artmaktadır. Bu durum ise eğitim sisteminin yeniden gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. İnternet, sınırsız denebilecek miktardaki bilgi kaynağına ulaşılmasına ve bilginin paylaşılmasına olanak veren bir platformdur. Bu ortamı kullanan eğitimciler bu amaçla yeni öğretim yöntemleri geliştirmektedirler.

Ağ günlükleri ilk bakışta ve çoğunlukla bireysel olarak kullanılan web siteleri olarak görülmektedir. Gerçekten de birçok ülkede binlerce kişi günlük servislerini hayatlarını anlatma, yorum ve düşünce paylaşımı, duyguları ifade etme, topluluk (sosyal ağlar) yaratma gibi çok çeşitli amaç ve içeriklerle kullanılmaktadır. Ağ günlüklerinin, yapıları incelendiğinde yukarıda sayılan çok çeşitli amaçların yanında eğitim amaçlı kullanım için de uygun olabilecekleri değerlendirilmektedir.

Hem okur-yazarlık alanında hem de internet okur-yazarlığı alanında büyük fayda sağlayabilecek olan ağ günlükleri; okuma-yazma, yaratma, yorum yapma ve değerlendirme gibi niteliklerin kazandırılması amaçlanan bütün öğretim programlarında kullanılabilir. Günümüz Türkiye'sinde ise ağ günlüklerinin kullanımı oldukça düşük düzeyde kalmaktadır. Ancak yapılacak çeşitli bilinçlendirme çalışmaları, üniversitelerde verilen eğitimlerde ağ günlüğü uygulamalarının

gerçekleştirilmesi, çeşitli ders müfredatlarında ağ günlükleriyle ilgili etkinliklerin tasarlanması gibi uygulamalarla eğitim amaçlı ağ günlüğü kullanımının artış gösterebileceği söylenebilir.

Öte yandan bu çalışmada yalnızca Bilişim Teknolojileri dersi öğretim programı 6. basamağındaki bazı kazanımlara yönelik etkinlikler geliştirilmiştir. Benzer etkinlikler diğer basamaklardaki uygun kazanımlar için de geliştirilebilir. Ayrıca İlköğretim okullarında işlenen çeşitli diğer dersler için de uygun ağ günlüğü etkinlikleri tasarlanabilir.

KAYNAKLAR

- Altun, A. (2005). *Eğitimde İnternet uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bonnie, A. N., Diane J. S., Gumbrecht M., & Luke S. (2004). Why we blog. *Communications of The Acm*, 47(12).
- Boulos, M. N. K., Inocencio M., & Wheeler, S. (2006). Wikis, blogs and podcasts: A new generation of web-based tools for virtual collaborative clinical practice and education. *BMC Medical Education*, 6, 41. 20 Ocak 2009 tarihinde <http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=1564136> adresinden alınmıştır.
- Downes, S. (2004). Educational blogging. *EDUCAUSE Review*, 39(5) 14–26. 20 Ocak 2009 tarihinde <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ERM0450.pdf> adresinden alınmıştır.
- Huffaker, D. (2005). The educated blogger: Using weblogs to promote literacy in the classroom. *AACE Journal*, 13(2), 91-98.
- Kleiman, G. M. (2000). Myths and realities about technology in K-12 schools. *Leadership and the New Technologies*, 14. 10 Ocak 2009 tarihinde <http://www.edletter.org/dc/kleiman.htm> adresinden alınmıştır.
- LiveJournal Inc. (2008). Company Fact Sheet. 12 Ocak 2009 tarihinde http://www.livejournalinc.com/media_kit/LJ_FactSheet.pdf adresinden alınmıştır.
- McKenna, J., Avery, R., & Schuchardt, J. (2000). Technology strategies for enhancing learning. *Consumer Interest Annual*, 46, 200-204. 10 Ocak 2009 tarihinde <http://consumerinterests.org/files/public/technology.PDF> adresinden alınmıştır.
- Rajagopal, A. (2005). *A knowledge services roadmap for online learning*. Master of science and environmental engineering and master of science in Technology and policy. Massachusetts Institute of Technology.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *İlköğretim bilgisayar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. 20 Ocak 2009 tarihinde <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/> adresinden alınmıştır.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2008). 2008 Yılı hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçları. *TÜİK Haber Bülteni, Sayı 138*. 10 Ocak 2009 tarihinde Web: http://www.bilgitoplumu.gov.tr/duyuru/2008_HanehalkiAnketi.pdf adresinden alınmıştır.